

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-4081 din 13.07.2022

La nr. 06/1-3287 din 01.07.2022

**Ministerul Infrastructurii și
Dezvoltării Regionale**

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău - Strășeni – Călărași (*număr unic 351/MIDR/2022*).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

*Copia corespunde
originalului
S. Văbășaru*

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8087 din 13.07.2022

la proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău - Strășeni - Călărași

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul, iar autor nemijlocit este Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."

Autorul proiectului a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect, condiție prevăzută de art. 9 al Legii nr.239/2008 „(1) După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina

*Copia corespunde
originalului*

S. Tăbăcaru

oficială [...]".

Anunțul privind organizarea consultărilor publice, proiectul înaintat spre expertizare și nota informativă au fost plasate pe pagina web a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale: www.midr.gov.md la data de 23.05.2022, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul menționat.

Având în vedere circumstanțele enunțate, transparența decizională a fost asigurată.

1.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, „Scopul proiectului este declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași în cadrul proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”. Astfel, obiecte ale exproprierii sunt:

- a) bunurile imobile (terenuri și construcții), proprietate privată și cele aflate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, situate în extravilanul și/sau intravilanul următoarelor localități: orașele Chișinău, Vatra, satul Ghidighici (municipiul Chișinău); municipiul Strășeni, orașul Bucovăț, comunele Gălești, Pânășești, satele Căpriana, Roșcani, Sireți, Tătărești, Vorniceni (raionul Strășeni); orașul Călărași, comuna Tuzara, satele Nișcani, Pitușca, Vărzărești Noi (raionul Călărași);
- b) dreptul de folosință asupra bunurilor imobile indicate la lit. a), ce urmează a fi utilizate pe perioada lucrărilor de construcție a apeductului magistral;

Procedura specială de expropriere, aplicabilă lucrărilor de utilitate publică de interes național de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, este expusă în anexă la proiectul de lege propus, care definește mecanismul de expropriere, specifică actorii antrenați în procesul de expropriere și competențele principale ale acestora, pe marginea procedurilor vizate”.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune a fi declarate de utilitate publică de interes național lucrările de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, finanțat de către Guvernul Federal German prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW și din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Obiecte ale exproprierii sunt bunurile imobile situate în extravilanul și/sau intravilanul a 17 localități, precum și dreptul de folosință și alte drepturi reale asupra bunurilor imobile indicate în proiect ce urmează a fi utilizate pe perioada lucrărilor de construcție. Totodată, prin proiect se propune și o procedură specială de expropriere aplicabilă relațiilor sociale vizate de proiect.

1.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

În conformitate cu datele din nota informativă „Necesitatea elaborării proiectului hotărârii de Guvern este argumentată de imperativul realizării proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, finanțat de către Guvernul Federal German prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW și din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală”.

Totodată, în notă se mai indică următoarele: „În vederea realizării obiectivului principal al proiectului privind construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, precum și a rețelilor adiționale, derivate din obiectivul general, au fost semnate și ratificate de către Guvernul Republicii Moldova Acordul de Finanțare BMZ - No. 2013 66 897 din 27.05.2019 și Acordul financiar suplimentar BMZ - No. 2019 692 86 din 12.01.2021 dintre Republica Moldova și Banca Germană pentru Dezvoltare KfW, în valoare totală de 25.000.000 Euro. Scopul proiectului vizează alimentarea cu apă potabilă a populației din zona proiectată.”

Copia corespunde
originalului

S. Tăbăcaru

raioanelor Strășeni și Călărași, prin construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași și dezvoltarea infrastructurii pentru gestionarea apei potabile în aceste raioane”.

Prin urmare, prin intermediul proiectului se urmărește realizarea interesului alimentării cu apă potabilă a localităților din raionul Strășeni și Călărași, ceea ce nu este de natură să pericliteze interesul public general.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Nota informativă descrie condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite, redând în acest sens principalele prevederi, elementele noi, precum și modul de încorporare a proiectului în cadrul normativ în vigoare.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Potrivit informațiilor expuse la compartimentul 4 din cadrul notei informative, „*În prezent, pentru Faza I de implementare, proiectul are acoperire financiară din partea Guvernului Federal German, prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW, sub formă de grant în valoare de 15.000.000 Euro, iar contribuția Guvernului Republicii Moldova este echivalentul sumei de 1.650.000 Euro, mijloacele financiare fiind asigurate prin alocații anuale în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.*

Finanțarea lucrărilor, până la emiterea Actului de expropriere, inclusiv a lucrărilor cadastrale și de organizare a teritoriului, evaluare a despăgubirilor și întocmirea informațiilor sistematizate va fi realizată din mijloacele financiare, alocate proiectului. După emiterea Actului de expropriere, acoperirea financiară a activităților în cadrul procedurilor de expropriere și despăgubire, se va asigura de către Guvernul Republicii Moldova din mijloacele alocate din bugetul de stat”. „De asemenea, de la bugetul de stat, va fi asigurată finanțarea activității privind evidența, cercetarea, punerea în valoare, salvarea, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului arheologic, afectat în urma lucrărilor de construcția în cadrul proiectului vizat”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]*

*Copie corespunde
originalului 3
S. Tabăcaru*

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prin intermediul proiectului este împuternicit Guvernul să întreprindă și să asigure măsurile necesare pentru exproprierea dreptului de proprietate, precum și a dreptului de folosință sau a altor drepturi reale asupra bunurilor imobile necesare pentru lucrările de construcție de utilitate publică a apeductului magistral Chișinău - Strășeni - Călărași, identificate potrivit documentației de proiect elaborate în conformitate cu legislația.

Totodată, proiectul mai reglementează și activitatea altor entități publice, cum ar fi Ministerul Finanțelor, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Servicii Publice, Agenția Dezvoltare Regională Centru, Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului, Agenția Moldsilva, Agenția Națională Arheologică și autoritățile publice locale din cele 17 localități pe teritoriul cărora se va derula implementarea proiectului de construcție a apeductului magistral.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

Copla corespunde
cu originalul

S. TABĂCARU

Art. 35 din proiectul procedurii speciale

35. Din momentul primirii propunerii de expropriere, expropriatul este în drept, în decurs de 45 de zile, să-și dea sau nu consimțământul pentru o compensare imediată și echitabilă, inclusiv:

b) în cazul titularilor de drepturi, care refuză să recepționeze propunerea de expropriere, care nu sunt identificați sau sunt identificați, dar se află în afara hotarelor țării, care sunt decedați, precum și în cazul succesiunilor nedeschise ori al succesorilor neidentificați, termenul de 45 de zile decurge din momentul expirării termenului prevăzut la art. 19 al prezentei proceduri;

Obiecții:

Norma prenotată are drept scop de a stabili momentul care declanșează curgerea termenului de 45 de zile pentru ca expropriații să-și dea sau nu consimțământul pentru compensarea imediată și echitabilă pentru bunurile expropriate. Problematika acestei norme constă în aceea că pentru a clarifica cele expuse mai sus face trimitere la o normă eronată din proiect.

Astfel, norma analizată face trimitere la art. 19, însă acest articol nu este relevant reglementării normei analizate și nici nu se referă la curgerea termenelor. Examinând prevederile proiectului în ansamblu se observă că norma relevantă care reglementează aspectele relevante articolului 35 este art. 24.

Prin urmare, norma analizată conține o trimitere defectuoasă care poate crea impedimente în aplicarea corectă a proiectului. Or, în cazul reglementării procedurilor administrative, prevederile legale urmează a fi stabilite cu precizie și lipsă de echivoc.

Recomandări:

La art. 35 din proiectul procedurii speciale se recomandă substituirea cuvintelor „art. 19 al prezentei proceduri” cu „art. 24 al prezentei proceduri”.

Factori de risc:

- Norme de trimitere defectuoase

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Prin proiect se propun a fi declarate de utilitate publică de interes național lucrările de construcție a apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”, finanțat de către Guvernul Federal German prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare KfW și din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Obiecte ale exproprierii sunt bunurile imobile situate în extravilanul și/sau intravilanul a 17 localități, precum și dreptul de folosință și alte drepturi reale asupra bunurilor imobile indicate în proiect ce urmează a fi utilizate pe perioada lucrărilor de construcție. Totodată, prin proiect se propune și o procedură specială de expropriere aplicabilă relațiilor sociale vizate de proiect.

În cadrul proiectului a fost identificată o normă de trimitere defectuoasă de natură să constituie un obstacol în aplicarea corectă și eficientă a proiectului.

Cu excepția normei respective, proiectul în redacția parvenită la efectuarea expertizei anticorupție nu conține factori de risc care să genereze riscuri de corupție.

Copia corespunde
cu originalul
S. TĂBĂCARU

13.07.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Ilie Creciun, Inspector principal

Copia corespunde
cu originalul
S. TABĂCARU

